

Xây dựng cơ sở lý luận về thiết kế các bài giảng đa phương tiện trong môn Quân sự tại Học viện An ninh Nhân dân

Vũ Thanh Tùng*

*ThS. Khoa Quân sự - Võ thuật - TDTT Học viện An ninh Nhân dân

Received: 25/4/2024; Accepted: 02/5/2024; Published: 10/ 5/2024

Abstract: *The reality of designing multimedia lessons in teaching Military subjects such as program content, the current status of designing multimedia lessons in teaching Military subjects,... shows that multimedia teaching activities are Media is an advanced teaching method that keeps up with the trends of the times, consistent with the innovations of modern education today such as student-centered learning in addition to the leading role of the instructor. In summary, the multimedia teaching method in teaching Military subjects to students at the People's Security Academy is necessary so that lecturers can convey dry concepts and knowledge to students in a simple way. lively and attractive way, increasing the positivity and initiative of students at the People's Security Academy.*

Keywords: *Theoretical basis, Teaching practice, multimedia lectures, People's Security Academy.*

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh toàn cầu đang diễn ra cuộc Cách mạng khoa học và Công nghệ 4.0, sự phát triển như vũ bão của công nghệ thông tin thì việc nắm bắt được công nghệ thông tin là chìa khóa để mở ra cách cửa giao tiếp với thế giới. Sự bùng nổ của khoa học công nghệ đã đem lại cho cuộc sống nói chung và giáo dục (GD) nói riêng nhiều thành quả mới mà thành phần thừa hưởng nhiều nhất là các nước đang phát triển như Việt Nam. Ngày nay càng có nhiều thiết bị, phương tiện dạy học tiên tiến đã được giới thiệu và áp dụng vào dạy học bên cạnh yếu tố người học là trung tâm để giúp người học hoàn thiện tư duy, phát triển nhân cách và làm chủ tri thức nên đổi mới phương pháp dạy học là cần thiết và cấp bách của nền Giáo dục và Đào tạo hiện nay.

Những năm gần đây Đảng và Nhà nước cũng như Bộ Giáo dục và Đào tạo đã đưa ra nhiều Nghị quyết, chỉ thị nhằm thúc đẩy việc đổi mới phương pháp dạy học ở tất cả các cấp học, bậc học. “Đổi mới phương pháp dạy và học, phát huy tư tưởng sáng tạo và năng lực tự đào tạo của người học, coi trọng thực hành, thực nghiệm, ngoại khóa, làm chủ kiến thức, tránh nhồi nhét, học vẹt, học chay”. Tuy nhiên hiện nay việc đổi mới phương pháp dạy học đặc biệt kết hợp đa phương tiện vào dạy học ở các trường học nói chung chưa sâu rộng chưa đáp ứng được yêu cầu của xã hội. Phổ biến vẫn là phương pháp dạy học truyền thống truyền đạt kiến thức định sẵn một cách thụ động, sách vở. Mặc dù hiện nay đã áp dụng ngày

càng nhiều tiết dạy tích cực kết hợp phương tiện, thiết bị hiện đại, tổ chức sinh viên hoạt động tích cực tự chiếm lĩnh kiến thức mới dưới sự hướng dẫn điều hành của giảng viên (GV). Tuy nhiên tình trạng chung vẫn là “thầy đọc - trò chép” hoặc giảng giải xen kẽ vẫn đáp tái hiện, sử dụng tranh ảnh minh họa.

Hiện nay hoạt động giảng dạy môn Quân sự (QS) tại Học viện An ninh Nhân dân là một môn học quan trọng liên quan đến việc trang bị các kiến thức quốc phòng an ninh cho các học viên (HV). Môn QS là một môn học chính khóa với khối lượng kiến thức tổng hợp, đa dạng và phong phú, liên quan đến tất cả kiến thức khoa học tự nhiên và khoa học xã hội. Vì vậy cùng với việc đổi mới chương trình, nội dung thì việc đổi mới phương pháp dạy học mang tính quyết định đến hiệu quả, chất lượng của môn học này.

Mục đích của nghiên cứu này là xây dựng cơ sở lý luận theo thực tiễn cho việc thiết kế các bài giảng đa phương tiện trong môn QS qua đó nâng cao hiệu quả giảng dạy và học tập cho HV Học viện An ninh Nhân dân.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Quá trình nghiên cứu sử dụng các phương pháp sau: Phân tích và tổng hợp tài liệu; Quan sát sự phạm; Kiểm tra sự phạm; Thực nghiệm; Toán học thống kê.

2.2. Cơ sở lý luận của việc thiết kế bài học đa phương tiện trong môn QS cho HV Học viện An ninh Nhân dân

Thiết kế bài học: Dạy học là một dạng lao động

trí óc đặc biệt, là một hoạt động khoa học mang tính sáng tạo. Hoạt động dạy học bao giờ cũng bắt đầu bằng việc thiết kế các đơn vị bài học. Thiết kế bài học có nhiều cách gọi khác nhau như: chuẩn bị bài dạy học, soạn giáo án, thiết kế bài dạy học,...

Thiết kế là hoạt động sáng tạo bao gồm nghiên cứu, tính toán, cân nhắc, lựa chọn và hệ thống hóa hoạt động, nguồn lực,... theo ý tưởng khoa học rõ ràng. Hoạt động thiết kế bài học không chỉ dừng lại ở việc chuyển tải một đơn vị kiến thức có sẵn tới HV, mà đòi hỏi GV phải lựa chọn sắp xếp, thiết kế con đường khám phá, tìm tòi để người học không những chiếm lĩnh đơn vị kiến thức, khái niệm mà còn kiến tạo con đường tìm ra kiến thức và các giá trị tương ứng.

Như vậy, thiết kế bài học là hoạt động lao động sư phạm sáng tạo của GV, bao gồm một quy trình mang tính hệ thống như thiết kế, phát triển, đánh giá và quản lý toàn bộ quá trình dạy học một đơn vị bài học theo một ý tưởng khoa học rõ ràng, đảm bảo cho việc dạy và học có hiệu quả. Sản phẩm của hoạt động thiết kế bài học là một bản thiết kế sư phạm cho một đơn vị dạy học tương đối hoàn chỉnh. Trong đó thể hiện cơ bản tinh thần của chương trình môn học, thể hiện mối liên hệ thống nhất mục tiêu dạy học, nội dung dạy học, hoạt động học - hoạt động dạy, các điều kiện và phương tiện học liệu cần thiết, kết quả dạy học theo ý đồ sư phạm của giáo viên.

Khái niệm đa phương tiện: là sự kết hợp nhiều mức độ học tập khác nhau vào một công cụ dạy học, cho phép đa dạng hóa việc trình bày, thể hiện chương trình, nội dung đào tạo.

Khái niệm thiết kế bài học đa phương tiện trong dạy học môn QS: Là việc huy động hàng loạt các hoạt động trí tuệ của người dạy thông qua các thành phần phương tiện, thiết bị hiện đại (video, hình ảnh,...) trong một quy trình dạy học mang tính hệ thống bao gồm việc thiết kế, phát triển, đánh giá và quản lý để chuyển tải kiến thức môn học cho người học, tạo sự tích cực, hứng thú cho người học, biến người học từ chỗ tiếp thu kiến thức một cách thụ động trở thành chủ thể tích cực, tự giác, tự lực và năng động tiến hành quá trình học tập lĩnh hội toàn bộ kiến thức, hình thành và phát triển hoạt động học chỉ khác về lượng kiến thức khi thiết kế bài học đa phương tiện của môn QS có thể là các kiến thức tổng hợp.

2.3. Cơ sở thực tiễn của việc thiết kế bài học đa phương tiện trong môn QS cho HV Học viện An ninh Nhân dân

Quyết định 79/2007/QĐ-BGD&ĐT ngày

24/12/2007 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành chương trình GDQP&AN:

- Về kiến thức: Có những hiểu biết ban đầu về nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân; Về truyền thống chống giặc ngoại xâm về vang của dân tộc, của quân đội, công an và nghệ thuật đánh giặc giữ nước của ông cha. Có những kiến thức tối thiểu về phòng thủ dân sự.

- Về thái độ: Xây dựng niềm tự hào và sự trân trọng đối với truyền thống dựng nước và giữ nước của dân tộc, của các lực lượng vũ trang nhân dân Việt Nam. Xác định nghĩa vụ, trách nhiệm của người thanh niên - học sinh tham gia vào các hoạt động về công tác Quốc phòng và an ninh ở nhà trường, địa phương trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; Góp phần hình thành lối sống có ý thức tổ chức kỷ luật của thế hệ trẻ.

Thông tư 02/2017/TT-BGDĐT ngày 13/01/2017 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo:

- Về kiến thức: HV sau khi học xong chương trình QS cần phải hiểu được những nội dung chính về lịch sử, truyền thống của các lực lượng vũ trang nhân dân, GD Quốc phòng và an ninh, những nội dung chính trong một số văn bản luật về Quốc phòng và an ninh; Quyền và chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, làm cơ sở nhận thức đúng về nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

- Về thái độ: Nắm được những vấn đề cơ bản về giữ gìn an ninh chính trị và bảo đảm trật tự an toàn xã hội, những âm mưu thủ đoạn về Chiến lược “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam trên cơ sở đó có ý thức phòng chống tội phạm và tệ nạn xã hội; Có hiểu biết cơ bản về phòng không nhân dân và kỹ năng phòng tránh một số loại bom, mìn, đạn, thiên tai và cháy nổ.

2.4. Thực trạng thiết kế bài học đa phương tiện trong dạy học môn QS cho HV tại Học viện An ninh Nhân dân

2.4.1. Nhận thức của GV

Bước đầu GV đã có ý thức đổi mới phương pháp dạy học và kết hợp nghiên cứu về dạy học đa phương tiện tuy nhiên còn chưa áp dụng sâu rộng nhất là môn QS vốn được coi là môn học gỡ điểm cho HV tại Học viện An ninh Nhân dân.

Trong thời đại công nghệ bùng nổ như thời đại 4.0 hiện nay, đa số GV trẻ mới vào nghề thậm chí là một số GV lâu năm đã có nhận thức đúng đắn, tích cực về đổi mới phương pháp dạy học đa phương tiện

nhất là các môn có lượng kiến thức tổng hợp như môn QS và tiến hành giảng dạy cho đối tượng là HV tại Học viện An ninh Nhân dân.

Một số trường hợp khi có những GV mới về trường có đầy đủ kiến thức và kỹ năng để dạy học theo phương pháp dạy học đa phương tiện tuy nhiên các GV khác trong trường đặc biệt là các GV lâu năm vẫn dạy theo phương pháp truyền thống “truyền thụ kiến thức một chiều” thì lại có tâm thế kiêu ngạo, e dè thậm chí là lo sợ không dám dạy học theo phương pháp mới, không dám thay đổi phương pháp dạy học để tránh bị nói là ngông cuồng, “cầm đèn chạy trước ô tô” hay “múa rìu qua mắt thợ”.

Tuy nhiên nhận thức về sự đổi mới phương pháp kiểm tra đánh giá và ý thức thực hiện đổi mới của một bộ phận GV còn chưa cao, chưa chủ động, sáng tạo trong việc đổi mới phương pháp, kết hợp dạy học với các thiết bị, phương tiện công nghệ hiện đại (dạy học đa phương tiện) để phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo của HV.

2.4.2. Thuận lợi và khó khăn của GV khi thiết kế bài học đa phương tiện trong giảng dạy môn QS cho HV tại Học viện An ninh Nhân dân

a. Thuận lợi

Khoa học công nghệ phát triển nhất là một nước đang phát triển như Việt Nam có khả năng cung cấp đầy đủ các phương tiện, thiết bị, khả năng để GV có thể dạy học đa phương tiện, đặc biệt đã có nhiều phần mềm hay công trình nghiên cứu ứng dụng của đa phương tiện.

Đảng, Nhà nước và Bộ Giáo dục và Đào tạo đã có những văn bản chỉ thị, nghị quyết yêu cầu về sử dụng công nghệ thông tin đối với phương pháp dạy học.

Với sự phát triển vượt bậc và ngày càng phổ biến của công nghệ trong mọi lĩnh vực, nhất là GD đã giúp cho các nhà trường có thể mua các phương tiện, thiết bị phục vụ cho dạy học đa phương tiện bằng giá hợp lý hơn so với trước đây.

Với nhu cầu của xã hội hiện đại ngày nay “GD phát triển tổng hợp thể chất và tinh thần” đã đưa môn QS lên tầm cao mới, trở thành môn học trọng điểm nên đã nhận được sự quan tâm sát sao hơn của Ban Giám đốc Học viện, các nhà quản lý chuyên môn trong công tác giảng dạy như đổi mới phương pháp hay cung cấp đầy đủ vật chất, mô hình, đạo cụ cho HV để lĩnh hội đầy đủ, tích cực và sáng tạo kiến thức môn học.

b. Khó khăn: Tuy đã có vị thế hơn trước nhưng HV vẫn chưa thật sự trọng môn QS.

Việc đổi mới phương pháp, kết hợp khoa học công nghệ, phương tiện, thiết bị hiện đại vào dạy học đặc biệt là dạy học đa phương tiện chưa được thực hiện mạnh mẽ và trở thành yêu cầu cấp thiết. Hoạt động giảng dạy của nhiều GV vẫn coi trọng việc truyền thụ kiến thức mà chưa chú trọng đến việc hình thành kỹ năng cho HV.

Các trang thiết bị cung cấp hoạt động giảng dạy đa phương tiện phục vụ tuy đã có mức giá hợp lý hơn những vẫn bị coi là đắt hoặc thậm chí là không có khả năng mua đối với một số trường nhất là đầu tư cho môn học chưa được sự quan tâm nhiều.

Đặc biệt lí luận cũng như kiến thức cơ sở của dạy học đa phương tiện về kiểm tra, đánh giá chưa được nghiên cứu tổng thể và vận dụng một cách có hệ thống mà chỉ diễn ra mang tính tiêu điểm, lý thuyết hoặc các giờ giảng mẫu, dự giờ đánh giá chất lượng.

3. Kết luận

Thực tiễn của việc thiết kế bài học đa phương tiện trong hoạt động giảng dạy học môn QS như nội dung chương trình, thực trạng thiết kế bài học đa phương tiện trong giảng dạy môn QS,... cho thấy hoạt động giảng dạy đa phương tiện là một phương pháp dạy học tiên tiến bắt kịp xu thế của thời đại, phù hợp với những nét đổi mới của GD hiện đại ngày nay như lấy HV làm trung tâm bên cạnh vai trò chủ đạo của GV. Tóm lại phương pháp dạy học đa phương tiện trong hoạt động giảng dạy môn QS cho HV tại Học viện An ninh Nhân dân là cần thiết để các GV có thể truyền tải được những khái niệm, kiến thức khô khan cho HV một cách sinh động và hấp dẫn, tăng tính tích cực, chủ động của HV.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo dự án Việt Bi (2010), *Dạy và học tích cực một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*, NXB Đại học sư phạm.

[2]. Cao Sĩ Quân Nhân (2009), *Đổi mới phương pháp giảng dạy môn Giáo dục Quốc phòng và an ninh của Trung tâm GDQP Thái Nguyên*.

[3]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ XII*, Hà Nội.

[4]. Hoàng Ngọc Anh (2010), *Sử dụng đa phương tiện trong môn phương pháp dạy học Toán ở trường đại học sư phạm*.

[5]. Nguyễn Thị Phương Nhung (2017), *Rèn luyện kỹ năng thiết kế bài học cho sinh viên đại học ngành giáo dục tiểu học qua dạy học theo dự án*.

[6]. Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam (2013). *Luật GDQP&AN số: 30/2013/QH13*, Hà Nội. Truy cập từ: <http://www.moj.gov.vn/vbpq/lists =28731>.